

Vergaderjaar 1984–1985

17 496

Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (vierde gedeelte) (wijziging van Boek 3)

Nr. 13

VERSLAG VAN EEN MONDELING OVERLEG

Vastgesteld 11 juni 1985

De vaste Commissie voor Justitie¹ voerde op 29 mei 1985 een mondeling overleg met de Minister van Justitie, mr. F. Korthals Altes, over de artikelen 3.4.2.3a, 3.4.2.3aa en 3.3.8 lid 3 van het vierde gedeelte van de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Dit overleg vond plaats aan de hand van de brief die de Minister op 21 mei 1985 aan de voorzitter van de vaste commissie heeft doen toekomen. Bedoelde brief is als bijlage bij dit verslag gevoegd. De Minister was tijdens het overleg vergezeld van de regeringscommissaris mr. W. Sniijders en mevr. mr. N. M. van der Horst, medewerkster Stafafdeling Wetgeving nieuw BW.

De commissie brengt als volgt verslag uit van het gevoerde overleg.

Vragen en opmerkingen uit de commissie ten aanzien van de artikelen 3.4.2.3a en 3.4.2.3aa

De heer **Buikema** (C.D.A.-fractie) merkte op dat in zijn fractie bezwaren bestonden tegen het feit dat in de Invoeringswet bij artikel 3.4.2.3a geen onderscheid is gemaakt tussen vrijwillig en onvrijwillig bezitsverlies, en met name ook tegen het feit dat gezien de nota van wijziging van 3 oktober 1983 aan de gedeposeerde ook bij onvrijwillig bezitsverlies geen enkele bescherming meer wordt geboden. Hij onderstreepte nogmaals dat zijn fractie van oordeel is dat de gedeposeerde bij onvrijwillig bezitsverlies bescherming verdient en dat deze bescherming op zijn minst behoort in te houden dat de gedeposeerde gedurende drie jaren van de derde-verkrijger te goeder trouw overdracht van de zaak kan vorderen tegen vergoeding van het nadeel dat deze laatste daardoor uit zijn verkrijging lijdt.

Daarop betoogde hij dat het thans bij meergenoemde brief door de Minister gedane voorstel veel beter aansluit bij de in zijn fractie levende opvattingen. Bedoeld voorstel gaf hem wel aanleiding tot de volgende vragen.

- Waarom wordt aan de gedeposeerde slechts bij diefstal en niet tevens bij verlies het recht van revindicatie toegekend?
- In hoeverre heeft de derde-verkrijger te goeder trouw recht op vergoeding van door hem uit zijn verkrijging geleden nadeel?
- Kan de derde-verkrijger de door hem ten behoeve van de gerevindi-ceerde zaak bestede kosten vergoed krijgen?

Tot slot merkte de heer Buikema op dat zijn fractie van oordeel is dat als termijn voor revindicatie inderdaad moet gelden een termijn van drie jaren, te rekenen vanaf de dag van het onvrijwillig bezitsverlies.

¹ Samenstelling:

Leden: Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. C. van Dam (CDA), Kosto (PvdA), voorzitter, Salomons (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Evenhuis-van Essen (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Van den Toorn (CDA), Tripels (VVD), ondervoorzitter, Buikema (CDA), Van der Burg (CDA), Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van Es (PSP), Dales (PvdA), Janmaat, Korthals (VVD), Wiebenga (VVD), De Grave (VVD), Lucassen-Stauttener (VVD), Vermeend (PvdA).

Plv.leden: Van den Bergh (PvdA), Alders (PvdA), De Kwaadsteniet (CDA), Stemerding (PvdA), vacature PvdA, Gualthérie van Weezen (CDA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Laning-Boersema (CDA), Dees (VVD), Cornelissen (CDA), Groenman (D'66), Borgman (CDA), Leerling (RPF), Brouwer (CPN), Van Ooijen (PvdA), Van Dis (SGP), Hermans (VVD), Jacobse (VVD), Rempt-Halmmans de Jongh (VVD), Lauxtermann (VVD), Wallage (PvdA).

De heer **Korthals** (V.V.D.-fractie) stelde de volgende vraag naar aanleiding van het door de Minister in zijn meergenoemde brief gedane voorstel. Zal de bepaling dat de gedeposeerde bij diefstal gedurende drie jaren de gestolen zaak kan revindiceren van derden-verkrijgers te goeder trouw niet een betrekkelijk zinledige regel worden gezien de daarop gemaakte uitzonderingen? Dient bij diefstal de bescherming van de gedeposeerde niet veel meer voorop te staan?

Vervolgens verklaarde de heer Korthals met de Minister van oordeel te zijn dat aan de toekenning van een terugkooprecht bij nader inzien inderdaad te veel bezwaren verbonden zijn.

Tot slot vroeg hij het oordeel van de Minister over de in de literatuur tegen artikel 3.4.2.3aa geuite kritiek, die daarop neerkomt dat bedoelde bepaling niet veel duidelijkheid schept.

Mevrouw **Salomons** (P.v.d.A.-fractie) memoreerde dat haar fractie bij gelegenheid van de Uitgebreide Commissie Vergadering van 4 april 1984 haar zorg heeft uitgesproken over het feit dat de in de Invoeringswet voorgestelde regeling een effectieve bestrijding van de handel in gestolen zaken en daarmee van diefstal in de weg zal staan doordat in deze regeling de gedeposeerde de zaak ook bij diefstal niet van de derde-verkrijger te goeder trouw kan terugvorderen. (UCV nr. 82, vergaderjaar 1983-1984, blz. 10 en 13.) Vervolgens merkte zij op dat haar fractie tot haar vreugde heeft mogen constateren dat de Minister aan bedoelde bedenking tegemoet is gekomen met zijn in meergenoemde brief gedane nieuwe voorstel om als hoofdregel de gedeposeerde bij diefstal gedurende drie jaren ook tegen een derde-verkrijger te goeder trouw een recht van revindicatie toe te kennen.

In dat kader tekende zij nog het volgende aan. De Minister heeft destijds in verband met de toen voorgestelde regel dat de gedeposeerde ook bij diefstal geen terugvorderingsrecht toekomt, de opmerking gemaakt dat in de praktijk reeds geen sprake is van een effectieve bestrijding van handel in gestolen zaken omdat gestolen zaken veelal niet worden achterhaald. Dit laatste dient echter aanleiding te zijn de procedure bij de aangifte en opsporing van gestolen zaken anders te laten verlopen; een argument om de gedeposeerde het recht van revindicatie in geval van diefstal te onthouden kan daar geenszins aan ontleend worden.

Voorts merkte mevrouw Salomons op dat haar fractie van mening is dat de redelijkheid verlangt dat de gedeposeerde die gebruik maakt van zijn recht tot revindicatie, aan de derde-verkrijger te goeder trouw de kosten vergoedt die deze met betrekking tot het behoud en onderhoud van de zaak heeft gemaakt. In dat verband tekende zij aan dat haar fractie geen voorstander is van een verdergaande vergoeding van door de derde geleden nadeel.

Vervolgens merkte zij op dat de Minister in zijn meergenoemde brief voorstelt de verkrijger te goeder trouw ook in geval van diefstal te beschermen indien de verkrijger een natuurlijk persoon is die niet in de uitoefening van beroep of bedrijf handelde, en die de zaak heeft verkregen van een vervreemder die in een daartoe bestemde vaste bedrijfsruimte van het verhandelen van soortgelijke zaken zijn bedrijf maakt en in de normale uitoefening van dat bedrijf handelde. Daarbij stelde zij vast dat het begrip «in een daartoe bestemde vaste bedrijfsruimte bedrijfsmatig verhandelen» niet aanstonds een vast omlijnd begrip lijkt te zijn. Een nadere uitleg van dit begrip in de toelichting bij de betreffende nota van wijziging achtte zij dan ook onontbeerlijk.

Tot slot tekende mevrouw Salomons aan dat betaalcheques van banken en girobetaalkaarten van de Post-, Cheque- en Girodienst geen geld en evenmin papieren aan toonder zijn, zodat daarvoor niet geldt de regel dat derden-verkrijgers te goeder trouw ook in geval van diefstal volledig worden beschermd. Zij kondigde aan bij de behandeling van het vijfde gedeelte van de Invoeringswet (wijziging van Boek 6) terug te zullen komen op de vraag welke regeling dient te gelden inzake gestolen cheques die reeds voorzien zijn van de handtekening van de trekker maar waarop de naam van de nemer nog niet is ingevuld, dan wel die door een ander dan de nemer worden aangeboden bij banken.

De Minister constateerde dat overeenstemming bestaat over de wenselijkheid de termijn voor revindicatie te bepalen op drie jaren, te rekenen vanaf de dag van de diefstal.

Vervolgens zette hij – naar aanleiding van de desbetreffende vraag van de heer Buikema – uiteen dat de gedeposeerde in het thans voorliggende voorstel om de volgende reden slechts bij diefstal en niet tevens bij verlies het recht van revindicatie is toegekend. Het voorstel de gedeposeerde het recht van revindicatie te verlenen wordt gedaan om tegemoet te komen aan het bezwaar dat wordt aangevoerd tegen het bij de nota van wijziging van 3 oktober 1983 bij de Invoeringswet gedane voorstel; dit bezwaar houdt in dat genoemd voorstel heling in de hand zou werken en een effectieve bestrijding van de handel in gestolen zaken en daarmee van diefstal zou belemmeren doordat de derde-verkrijger te goeder trouw ook bij diefstal wordt beschermd. Het in de brief geformuleerde voorstel om aan deze bezwaren tegemoet te komen door revindicatie door de bestolene weer mogelijk te maken berust dus op de gedachte van misdaadbestrijding. Maar bij verloren zaken ontbreekt het aspect van misdaadbestrijding. Bovendien ligt het juist bij het verliezen van een zaak – vaak door slordigheid – voor de hand dit aan de gedeposeerde toe te rekenen. Er is daarom onvoldoende reden aanwezig geacht om ook de verliezer ten koste van de verkrijger te goeder trouw te beschermen.

Daarop merkte de Minister naar aanleiding van de desbetreffende vragen van de heer Buikema en mevrouw Salomons het volgende op. In het thans voorliggende voorstel wordt inderdaad aan de derde-verkrijger te goeder trouw geen recht op vergoeding van de waarde van de zaak of van de door hem betaalde koopprijs verleend indien de gedeposeerde gebruik maakt van zijn recht tot revindicatie. Aan de derde-verkrijger komt echter wel het recht toe op vergoeding van bepaalde kosten die hij ten behoeve van de zaak heeft gemaakt, en wel op de voet van de artikelen 3.5.14 en 3.5.15, aangezien de derde door zijn verkrijging bezitter van de gestolen zaak is geworden.

Indien de zaak door de bestolene van de derde te goeder trouw wordt gerevindiceerd, zal de derde voorts verhaal hebben op zijn voorman, die hem een gestolen zaak heeft verkocht, en van deze de koopprijs kunnen terugvorderen (HR 4 februari 1983, N.J. 1984, 628 in verband met artikel 7.1.2.1 lid 1). De regeringscommissaris voegde daaraan toe dat in het uitzonderingsgeval van de particuliere koper die wel op grond van zijn goede trouw beschermd wordt, de bestolene verhaal heeft op de voorman van die koper, indien deze een handelaar is van wie de zaak wél gerevindiceerd had kunnen worden. Deze voorman is dan immers, zo hij al niet aansprakelijk is uit onrechtmatige daad, jegens de bestolene ongerechtvaardigd verrijkt met de door hem ontvangen koopprijs. Dit volgt ook uit de memorie van antwoord II bij artikel 6.4.3.1 (Parl. Gesch. Boek 6, p. 833, onder 3).

Vervolgens merkte de regeringscommissaris het volgende op naar aanleiding van de vraag van de heer Korthals of de bepaling van artikel 3.4.2.3aa wel voldoende duidelijk is. De regel van genoemd artikel houdt in dat de verkrijger die gegevens moet kunnen verschaffen die hij ten tijde van zijn verkrijging voldoende mocht achten om zijn voorman te kunnen achterhalen. Deze «verplichting» geldt voor handelaren reeds op grond van de algemene regels. Indien nu niet een bepaling als artikel 3.4.2.3aa in de wet opgenomen zou worden, zou men uit het bestaan van die algemene regels voor handelaren a contrario kunnen afleiden dat van particulieren niet verwacht mag worden dat zij zekere gegevens kunnen verschaffen waarmee hun voorman eventueel achterhaald kan worden. Zulks zou zeker ook in het thans besproken voorstel slecht passen. Wel dient men te bedenken dat met name aan particulieren – waarom het in het voorliggende

voorstel bij gestolen zaken nog alleen gaat – niet dezelfde hoge eisen gesteld kunnen worden voor wat betreft de gegevens die zij moeten kunnen verschaffen indien de zaak geruime tijd, bij voorbeeld twee jaren, na hun verkrijging van hen wordt gerevindiceerd.

Naar aanleiding van het pleidooi van mevrouw Salomons voor een betere inrichting van het opsporingsapparaat, verklaarde de Minister dat het in de bedoeling ligt te komen tot een geautomatiseerd landelijk register van gestolen en verloren zaken, waarvoor de middelen zijn voorgesteld in het beleidsplan Samenleving en Criminaliteit dat de Kamer op 22 mei 1985 onder stuk nr. 18995 nrs. 1 en 2 is aangeboden. In Groningen wordt momenteel een proeve genomen met een register voor gestolen bromfietzen, zo verklaarde de Minister.

Naar aanleiding van de aarzelingen van mevrouw Salomons met betrekking tot de bruikbaarheid van het begrip «vaste bedrijfsruimte» merkte de Minister het volgende op. Dit begrip is wat ruimer dan het begrip bedrijfsruimte uit de artikelen 1624 e.v. van het vierde Boek BW, aangezien er bij het eerste begrip geen plaatsgebondenheid is vereist. Een zekere mate van continuïteit is echter wel een voorwaarde.

Naar aanleiding van deze uiteenzetting van de Minister vroeg de voorzitter of er nu sprake is van een vaste bedrijfsruimte waarin de vervreemder bedrijfsmatig handelt in de zin van het onderhavige artikel indien in enigerlei hal handel in tweedehands zaken wordt gedreven door bij voorbeeld een liefdadigheidsinstelling. De regeringscommissaris antwoordde dat zulks inderdaad het geval kan zijn, mits er voldoende continuïteit bestaat zowel ten aanzien van de vaste bedrijfsruimte als ten aanzien van het bedrijf. Daarbij tekende hij aan dat de vraag of voldaan is aan het criterium «in een daartoe bestemde vaste bedrijfsruimte in de normale uitoefening van zijn bedrijf handelen» gezien dient te worden in het licht van de vraag of potentiële kopers er mede in verband met de aard van de bedrijfsruimte op mogen vertrouwen dat het hier om normale handel in de betreffende zaken gaat, waarbij men geen gestolen zaken behoeft te verwachten.

Nadere vragen en opmerkingen uit de commissie ten aanzien van de artikelen 3.4.2.3a en 3.4.2.3aa

De heer **Buikema** (C.D.A.-fractie) verklaarde dat zijn fractie tegen de thans door de Minister voorgestelde regeling geen principiële bezwaren heeft nu de derde-verkrijger in geval van revindicatie door de gedeposeerde bepaalde kosten vergoed kan krijgen op grond van de artikelen 3.5.14 en 3.5.15.

Wel tekende hij aan dat het begrip «in een daartoe bestemde vaste bedrijfsruimte in de normale uitoefening van zijn bedrijf handelen» een bron van rechtsonzekerheid en allerlei procedures kan worden, terwijl het streven nu juist gericht was op het zoveel mogelijk vermijden daarvan. In dat verband vroeg hij of het niet dienstig zou kunnen zijn aan te sluiten bij het begrip bedrijfsruimte dat in de artikelen 1624 e.v. BW wordt gehanteerd.

De heer **Korthals** (V.V.D.-fractie) merkte op dat naar zijn indruk de terugvordering door de derde-verkrijger van de koopprijs van zijn vervreemder in geval van revindicatie door de gedeposeerde meer theorie dan praktijk zal zijn.

Bovendien was ook hij van oordeel dat het begrip «in een daartoe bestemde vaste bedrijfsruimte in de normale uitoefening van zijn bedrijf handelen» aanleiding zal geven tot rechtsonzekerheid en procedures; zulks achtte hij inherent aan invoering van het nieuwe Burgerlijk Wetboek.

Mevrouw **Salomons** (P.v.d.A.-fractie) sprak de vrees uit dat de door de Minister voorgestelde uitzondering op de regel dat gestolen zaken kunnen worden gerevindiceerd toch een grote bres zal slaan. Het kwam haar in ieder geval wenselijk voor om ter zake van het begrip «in de normale uitoefening van zijn bedrijf handelen» zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij het begrip bedrijfsuitoefening uit de fiscale wetgeving.

Voorts vroeg zij of de derde-verkrijger een retentierecht heeft ter zake van zijn recht op vergoeding van door hem gemaakte kosten.

Nader antwoord van de Minister

Op de desbetreffende vraag van de heer Buikema antwoordde de Minister dat het niet dienstig is voor wat betreft het begrip «vaste bedrijfsruimte» aan te sluiten bij het begrip bedrijfsruimte van de artikelen 1624 e.v. BW. Zulks omdat het laatste begrip te eng is voor de hier bedoelde regeling.

De regeringscommissaris tekende hierbij nog aan dat het begrip bedrijfsruimte van de artikelen 1624 e.v. BW is afgestemd op een bepaalde categorie huurovereenkomsten, en dat daarbij de plaatsgebondenheid een grote rol speelt. Voorts merkte hij nog op dat dit begrip bedrijfsruimte tot vele procedures aanleiding blijkt te geven zodat het zoeken van aansluiting bij dat begrip juist vanuit een oogpunt van rechtszekerheid en het voorkomen van procedures geen winst oplevert.

Naar aanleiding van de vraag van mevrouw Salomons antwoordde de Minister dat de derde-verkrijger te goeder trouw wel een retentierecht heeft terzake van zijn recht op vergoeding van door hem gemaakte kosten en dat de derde niet te goeder trouw een dergelijk retentierecht mist, zulks ingevolge de regeling van de artikelen 3.5.14 en 3.5.15.

Opmerkingen uit de commissie naar aanleiding van het derde lid van artikel 3.3.8

Alle leden verklaarden in te kunnen stemmen met het voorstel van de Minister de regel van het derde lid van artikel 3.3.8 te beperken in dier voege dat de wederpartij bij een meerzijdige rechtshandeling zich, voordat bekrachtigd is, slechts op de ongeldigheid kan beroepen indien hij de onbevoegdheid van de tussenpersoon niet heeft gekend en ook niet behoefde te kennen.

Antwoord van de Minister

De Minister verklaarde de door hem voorgestelde wijziging in een volgende nota van wijziging op te zullen nemen.

De voorzitter van de commissie,
Kosto

De bijzonder griffier van de commissie,
De Vries Lentsch-Kostense

's-Gravenhage, 21 mei 1985

Met het oog op het mondeling overleg op 29 mei a.s. over het vierde gedeelte van de Invoeringswet Boeken 3, 5 en 6 nieuw B.W. heeft de Commissie mij verzocht om een nadere stellingname ten aanzien van artikel 3.4.2.3a. In de memorie van antwoord bij dat artikel heb ik naar aanleiding van het voorlopig verslag opgemerkt dat ik, voor ik een definitief standpunt bepaal, een gedachtenwisseling met de Commissie wenselijk acht. Ter voorbereiding van deze gedachtenwisseling ben ik graag bereid mijn gedachten op dit punt te verduidelijken.

1. Zoals ik in de memorie van antwoord al heb aangestipt, kan tegen de regeling van artikel 3.4.2.3a, zoals deze sedert de nota van wijziging van 3 oktober 1983 luidt, als bezwaar gelden dat zij in de praktijk belemmerend zou kunnen gaan werken ten aanzien van een effectieve bestrijding van de handel in gestolen goederen en daarmee van diefstal, omdat in die regeling – anders dan in het huidige recht en in het stelsel van de Vaststellingswet – de verkrijger te goeder trouw van gestolen zaken volledig wordt beschermd. Nu in de afgelopen tijd de wenselijkheid van een intensivering van deze bestrijding steeds duidelijker aan het licht is gekomen, is dit bezwaar voor mij ook steeds zwaarder gaan wegen. Uit het voorlopig verslag heb ik opgemaakt dat ook de Commissie hoewel zij geen concreet standpunt formuleerde, eraan hecht dat aan dit bezwaar – dat van de door de Commissie geciteerde literatuur het hoofdthema vormt – wordt tegemoet gekomen.

In verband daarmee gaan mijn gedachten voorhands in deze richting dat het mij wenselijk lijkt om met het oog hierop aan artikel 3.4.2.3a een nieuw lid toe te voegen met een regeling die in het bijzonder op gestolen zaken betrekking heeft. Daarin zou ik de regel van het huidige recht dat zodanige zaken door de eigenaar gedurende drie jaren, ongeacht goede trouw van de verkrijger, kunnen worden teruggevorderd, als hoofdregel willen handhaven. Aldus wordt voorkomen dat de huidige pogingen tot verbetering van de opsporing van gestolen zaken ten behoeve van de gedupeerden, zowel in het kader van het onderzoek door de politie als door de verzekeraars van deze zaken – tussen welke beide groepen thans op dit punt regelmatig overleg bestaat – door het nieuwe recht hun zin goeddeels zouden verliezen. Voorts wordt voorkomen dat handelaren die menen het minder nauw te moeten nemen, betrekkelijk risicoloos zaken waarvan zij vermoeden dat zij gestolen zijn, kunnen kopen, omdat het ontbreken van hun goede trouw moeilijk te bewijzen is.

Uitlegmoeilijkheden behoeft men van deze uitzondering in beginsel niet te verwachten, wanneer men haar beperkt tot zaken, waarvan vaststaat dat zij gestolen zijn, waarbij het aspect van criminaliteitsbestrijding inderdaad zwaarder weegt dan in andere gevallen waarin een onbevoegd vervreemde zaak in handen van een verkrijger te goeder trouw is gekomen.

2. Op de hier bedoelde regel laten zich echter twee uitzonderingen denken.

a. De eerste uitzondering betreft niet de persoon van de verkrijger, maar de goederen waarom het gaat. In de eerste plaats leent de boven bedoelde regel voor gestolen zaken zich niet goed voor toepassing op geld. In een normaal betalingsverkeer kan men moeilijk van degene die een betaling zou eisen, verlangen dat hij de aangeboden munten en bankbiljetten identificeert, gesteld al dat dit in de praktijk mogelijk zou zijn, en dat hij ze na eventueel nader onderzoek weigert, wil hij niet het risico lopen dat zij naderhand worden teruggevorderd. Voor toonder- en orderpapier ligt het in beginsel niet anders, hetgeen ook blijkt uit de bepalingen in het Wetboek van Koophandel, waar voor de daar geregelde rechten aan toonder of order steeds ook de verkrijger te goeder trouw van het gestolen papier wordt beschermd.

b. In de tweede plaats kan als uitzondering in aanmerking komen één groep van verkrijgers te goeder trouw, aan wier belangen bijzonder gewicht toekomt, nl. – kort samengevat – die der particulieren die een zaak hebben gekocht in de voor dergelijke zaken normale handel waarbij men kan denken aan een winkel of een ander bedrijf met een vaste bedrijfsruimte. Het gaat hier om dezelfde groep van personen als die waaraan ook elders in het nieuwe wetboek als consument een bijzondere bescherming wordt geboden. Voor de bescherming van deze groep ook in het onderhavige geval zijn verschillende argumenten aan te voeren.

De particulier die zich een zaak aanschafft bij iemand die deze in de normale handel te koop aanbiedt, heeft enerzijds – anders dan een handelaar – geen reële mogelijkheid zich in de oorspronkelijke herkomst van de zaak te verdiepen, terwijl hij anderzijds, wanneer het om tweedehands-gebruiksgoederen gaat, vaak wegens zijn geringe financiële draagkracht, juist op de aanschaf van dergelijke goederen zal zijn aangewezen. In de tweede plaats behoeft aan de goede trouw van een particulier die een zaak in de normale handel koopt in beginsel niet te worden getwijfeld, terwijl ook moeilijk meer zorg van hem kan worden gevergd dan dat hij zich voor zijn aankoop tot een normale handelaar in dergelijke zaken wendt. In de derde plaats heeft de particuliere koper in de regel een duidelijk belang bij behoud van de zaak zelf. Het is niet ongerechtvaardigd dit belang zwaarder te laten wegen dan dat van de gemiddelde bestolene. Deze zal de zaak vaak inmiddels hebben vervangen door een andere, daartoe wellicht in staat gesteld door zijn verzekeraar, die in de praktijk vaak degene is, die de zaak terugvordert. Hij heeft ook – ongeacht of hij een natuurlijke persoon of een rechtspersoon is en of hij in de uitoefening van een beroep of bedrijf handelt – een voor de hand liggende mogelijkheid tot risicospreiding door verzekering, die de particuliere verkrijger te goeder trouw ter zake van het risico dat de zaak van hem teruggevorderd wordt, mist. De bestolene – of, in geval van subrogatie, diens verzekeraar – zal vergoeding kunnen vorderen van de handelaar, hetzij uit onrechtmatige daad, hetzij, als laatstgenoemde te goeder trouw was, uit ongerechtvaardigde verrijking. En tenslotte kan tegenover het belang van zodanige verkrijgers nog meewegen dat de bestolene, zo hem al geen verwijt treft, in de praktijk vaak bepaalde risico's heeft genomen die de diefstal in de hand hebben gewerkt, zonder dat dit achteraf precies is vast te stellen.

3. Ten einde de discussie te vergemakkelijken vat ik het bovenstaande nog eens kort samen. Aan artikel 3.4.3.3a wordt een nieuwe bepaling toegevoegd volgens welke de eigenaar van een zaak, die het bezit daarvan door diefstal heeft verloren, deze gedurende een bepaalde termijn – ik denk naar voorbeeld van artikel 2014 lid 2 aan drie jaren, te rekenen van de dag van de diefstal af – als zijn eigendom kan opeisen, ook als de verkrijger te goeder trouw was. Een beroep op goede trouw kan echter in aanmerking komen indien

- a. het geld dan wel toonder- of orderpapier betreft; of
- b. de zaak door een natuurlijk persoon die niet in de uitoefening van een beroep of bedrijf handelde, is verkregen van een vervreemder die in een daartoe bestemde vaste bedrijfsruimte van het verhandelen van soortgelijke zaken zijn bedrijf maakt en in de normale uitoefening van dat bedrijf handelde.

4. Het mondeling overleg zal eveneens betrekking hebben op artikel 3.3.8. lid 3. Op blz. 30 van de memorie van antwoord heb ik gesuggereerd om de regel van dit lid te beperken tot het geval dat de wederpartij bij een meerzijdige rechtshandeling zich, voordat bekrachtigd is, slechts op de ongeldigheid kan beroepen, indien hij de onbevoegdheid van de tussenpersoon niet heeft gekend en ook niet behoefde te kennen. Tenzij bij het mondeling overleg van bezwaren hiertegen blijkt, stel ik mij voor deze wijziging, die tot nu toe niet is aangebracht, alsnog in een volgende nota van wijziging op te nemen.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes